

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 16 grudnia 2022 r.

Pozycja 206

POSTANOWIENIE z dnia 20 września 2022 r. Sygn. akt Ts 39/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski – przewodniczący
Piotr Pszczółkowski – sprawozdawca
Stanisław Piotrowicz,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 26 maja 2022 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 lutego 2020 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że art. 2 i art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, ze zm.; dalej: kodeks pracy) w zakresie zwrotu „i pod jego kierownictwem” jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 24, art. 24, art. 64 ust. 2 i art. 32 Konstytucji oraz z art. 45 Traktatu z dnia 25 marca 1957 r. o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2; dalej: Traktat), a także że art. 8 kodeksu pracy jest niezgodny z art. 24 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Postanowieniem z 26 maja 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 7 czerwca 2022 r.) Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej stwierdziwszy, że nie spełnia ona podstawowego warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

Trybunał zwrócił uwagę, że na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna służy ochronie wolności i praw, które swoje źródło mają wyłącznie w postanowieniach Konstytucji. Z tego powodu przywołany przez skarżącego art. 45 Traktatu nie może stanowić podstawy skargi konstytucyjnej. W odniesieniu do art. 2 Konstytucji Trybunał przypomniał, że ani zasada demokratycznego państwa prawnego, której naruszenie zarzucił skarżący, ani wynikające z niej szczegółowe zasady ustrojowe nie mają charakteru konstytucyjnych wolno-

ści lub praw podmiotowych, których ochronie służy – w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji – skarga konstytucyjna. Zasady wynikające z art. 2 Konstytucji mogą być jedynie pomocniczym wzorcem kontroli w postępowaniu skargowym, pod warunkiem, że skarżący wskaże jednocześnie inną naruszoną normę konstytucyjną statuującą wolność lub prawo. Zarzut niezgodności z tymi zasadami mógłby więc być rozpatrywany wyłącznie w ramach oceny sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności i praw. W rozpatrywanej sprawie, jak stwierdził Trybunał, powyższy warunek nie został spełniony. Odnosnie do przywołanego w skardze art. 24 Konstytucji Trybunał wskazał, że wyznacza on kierunek polityki państwa w zakresie stosunków pracowniczych, deklaruje ochronę pracy oraz traktuje o obowiązku nadzoru państwa nad warunkami wykonywania pracy, nie formułuje więc praw i wolności konstytucyjnych. Trybunał dopuszcza możliwość powołania art. 24 Konstytucji jako wzorca kontroli w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną pod warunkiem ścisłego powiązania go z art. 65 ust. 1 Konstytucji. W odniesieniu do art. 32 Konstytucji Trybunał przypomniał natomiast, że wyraża on zasadę ogólną i dlatego – jak wskazuje się w orzecznictwie Trybunału – winien być odnoszony do konkretnych przepisów Konstytucji, które są dla wnoszącego skargę źródłem przysługujących mu wolności lub praw.

Trybunał uznał także, że skarżący nie uzasadnił zarzutu niezgodności art. 2 i art. 22 kodeksu pracy z art. 64 ust. 2 Konstytucji. Odnosnie natomiast do zarzutu jakoby art. 8 kodeksu pracy naruszał prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 24 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji) zwrócił uwagę na to, że w analizowanej sprawie art. 45 ust. 1 Konstytucji nie jest adekwatnym wzorcem kontroli.

W zażaleniu złożonym 13 czerwca 2022 r. (data nadania) skarżący zakwestionował postanowienie Trybunału w całości. Wniósł o uwzględnienie zażalenia i skierowanie skargi do rozpoznania merytorycznego. Według skarżącego Trybunał nie uwzględnił tego, że zgodność art. 8 kodeksu pracy została w skardze zakwestionowana nie z samym art. 24 Konstytucji, ale w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Skarżący wskazał więc na „związek przyczynowo-skutkowy z prawem do rzetelnej procedury sądowej określonej w art. 45 ust. 1 Konstytucji” (s. 2). W dalszej części zażalenia skarżący przywołał orzecznictwo Trybunału stwierdzając, że ratyfikowana umowa międzynarodowa, jako akt prawny wyższego rzędu niż ustawa, może być wzorcem kontroli w postępowaniu skargowym. Podstawy skargi konstytucyjnej mogą także tworzyć „art. 2 w związku z art. 24 Konstytucji” „art. 24 Konstytucji”, a także „art. 32 Konstytucji”. Skarżący nie zgodził się także z twierdzeniem, jakoby zarzut naruszenia art. 64 ust. 2 nie był należycie uzasadniony.

Zażalenie zostało sporządzone i wniesione do Trybunału przez adwokata, który nie był umocowany pełnomocnictwem dołączonym do skargi konstytucyjnej.

Zarządzeniem z 6 lipca 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 25 lipca 2022 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w związku z art. 36 u.o.t.p.TK, wezwał skarżącego do doręczenia pełnomocnictwa, o którym mowa w art. 53 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK wraz z czterema odpisami, pod rygorem zwrotu zażalenia.

Pełnomocnik ustosunkował się do zarządzenia 1 sierpnia 2022 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c

w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty podniesione w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

2.1. W złożonym środku odwoławczym skarżący, dowodząc, że podstawą skargi konstytucyjnej może być ratyfikowana umowa międzynarodowa nie uwzględnił tego, że art. 79 ust. 1 Konstytucji stanowi, iż skarga może być wniesiona „w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego”, a także tego, że przepis ten nie przewiduje żadnych wyjątków od tego warunku. W związku z tym zgodnie z wolą ustrojodawcy badanie zgodności ustawy z ratyfikowaną umową międzynarodową może nastąpić wyłącznie na podstawie wniosku podmiotu określonego w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 Konstytucji lub pytania prawnego przedstawionego Trybunałowi przez sąd na podstawie art. 193 Konstytucji.

2.2. Zażalenie nie podważa także podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu w zakresie wskazanych jako wzorce kontroli art. 2, art. 24 i art. 32 Konstytucji. Przede wszystkim odnosi się ono tylko do art. 32 ustawy zasadniczej. Przywołane przez skarżącego orzeczenia nie potwierdzają jednak tezy sformułowanej w zażaleniu, jakoby przepis ten mógł być samodzielnym wzorcem kontroli dla zakwestionowanych w skardze regulacji ustawowych. Skarżący wydaje się nie dostrzegać tego, że postanowienia Trybunału z 24 października 2001 r. (sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225) oraz z 15 czerwca 2016 r. (sygn. SK 44/14, OTK ZU A/2016, poz. 39) umarzają postępowanie przed Trybunałem, nie są więc orzeczeniami merytorycznymi. Trzeba przy tym zauważyć, że postanowienie w sprawie o sygn. SK 10/01 (*notabene* wskazane przez Trybunał w zaskarżonym postanowieniu) jest rozstrzygnięciem, w którym Trybunał orzekając w pełnym składzie przyjął, że art. 32 Konstytucji wyraża zasadę ogólną, mającą charakter niejako prawa „drugiego stopnia”, tzn. przysługującego w związku z konkretnymi normami prawnymi, a nie w oderwaniu od nich – „samoistnie” (teza ta została powtórzona w postanowieniu o sygn. SK 44/14).

Orzeczenie w sprawie SK 10/01 wyraża pogląd prawny, którym związane są pozostałe składy orzekające, odstąpienie zaś od przyjętego w nim poglądu – w myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e u.o.t.p.TK – jest możliwe wyłącznie w pełnym składzie Trybunału. Postanowienie to kształtuje orzecznictwo Trybunału w sprawach zainicjowanych wniesieniem skargi konstytucyjnej (zob. postanowienie TK z 15 grudnia 2021 r., sygn. Ts 101/20, OTK ZU B/2022, poz. 39).

Trybunał zauważa, że pozostałe orzeczenia wskazane w zażaleniu nie zostały wydane w postępowaniu skargowym, w związku z czym są w analizowanej sprawie nieadekwatne.

2.3. W złożonym środku odwoławczym skarżący nie przedstawił argumentów podważających ustalenia Trybunału co do niewskazania naruszonego prawa wynikającego z art. 64 ust. 2 Konstytucji, a także nieprzedstawienia stosownego uzasadnienia w tym zakresie. Skarżący – podobnie jak w skardze – zarzucił, że zaskarżone przez niego przepisy naruszają „standard określony w [a]rt. 64 ust. 2 Konstytucji”. Sformułował także tezę, że warunki określone w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK spełnia „zwięzłe i przejrzyste” pismo procesowe. Nie uwzględnił zatem tego, że stosownie do powyższej regulacji obowiązkiem skarżącego jest wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo, i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone, a także uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego,

z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. W swoich orzeczeniach Trybunał wskazuje, że: „skarżący obowiązany jest przedstawić konkretne i przekonywające argumenty świadczące o niekonstytucyjności zakwestionowanych regulacji. Tym samym skarżący nie tylko winien wskazać, jakie konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone kwestionowaną regulacją, lecz także opisać «sposób» tego naruszenia. Argumenty te muszą koncentrować się na problemie merytorycznej niezgodności zachodzącej między unormowaniami stanowiącymi przedmiot skargi konstytucyjnej oraz tymi, które określone są jako wzorce kontroli (...). Tym samym nie wystarczy, że skarżący wskaże określone przepisy oraz przepisy konstytucyjne, z którymi są one w jego opinii, niezgodne. Musi on także wyjaśnić, na czym owa niezgodność polega. Jest to przesłanka konieczna do uznania dopuszczalności skargi konstytucyjnej” (zob. postanowienie TK z 2 lutego 2012 r., sygn. SK 14/09, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 17, por. także postanowienie z 5 czerwca 2019 r., sygn. SK 29/18, OTK ZU A/2019, poz. 28).

2.4. Wysunięty w zażaleniu zarzut jakoby Trybunał nie dostrzegł tego, że zgodność art. 8 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, ze zm.; dalej: kodeks pracy) została zakwestionowana nie z samym art. 24 Konstytucji, ale w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji, a więc z prawem do rzetelnej procedury sądowej, nie uwzględnia argumentów przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Należy zatem przypomnieć, że Trybunał wskazał w nim na wyrok z 23 października 2006 r. (sygn. SK 42/04, OTK ZU nr 9/A/2006, poz. 125), w którym orzekł, że art. 45 ust. 1 Konstytucji nie jest adekwatnym wzorcem kontroli dla art. 8 kodeksu pracy. Jest on bowiem przepisem prawa materialnego, tymczasem konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu, rozpatrywane jako prawo do sprawiedliwej procedury sądowej, jest konkretyzowane w prawie procesowym.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny nie uwzględnił zażalenia.